

KS. MICHAŁ POWĘSKA

 <https://orcid.org/0000-0002-0096-5457>

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II w Lublinie

Znaczenie i rola słowa Bożego w przygotowaniu seminarzystów do kapłaństwa na podstawie dokumentu «Droga formacji prezbiterów w Polsce. Ratio institutionis sacerdotalis pro Polonia» z 2021 r.

W 2016 r. Kongregacja ds. Duchowieństwa przy Stolicy Apostolskiej zatwierdziła nowe *Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis*¹, czyli dokument odnoszący się do obecnych potrzeb w aspekcie formacyjnym przyszłych prezbiterów. Tekst ten posłużył do przygotowania przez właściwy zespół działający przy Konferencji Episkopatu Polski *Ratio institutionis sacerdotalis* dla diecezji polskich. Wytyczne te, zatwierdzone przez polskich biskupów w 2021 r., opatrzone tytułem *Droga formacji prezbiterów w Polsce. Ratio institutionis sacerdotalis pro Polonia*². Zaczęły one obowiązywać na terytorium kraju od 1 października 2021 r.

Kościół od zawsze traktował sprawę przygotowania do kapłaństwa mężczyzn wyrażających chęć wstąpienia do stanu duchownego niezwykle poważnie. Formatorzy seminaryjni są więc zobowiązani do gruntownego zapoznania się z nową *Drogą formacji prezbiterów* celem przyswojenia sobie oraz wprowadzenia w życie wskazanych w dokumencie wytycznych. Niniejszy artykuł wpisuje się zatem w dyskusję nad obowiązującym już dokumentem oraz w jego interpretację³. Szczegółowym celem niniejszego opracowania jest wykazanie roli, jaką według nowej *Drogi formacji prezbiterów*

¹ Kongregacja ds. Duchowieństwa, *Dar powołania do kapłaństwa. Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis*, Poznań 2017.

² Konferencja Episkopatu Polski, *Droga formacji prezbiterów w Polsce. Ratio institutionis sacerdotalis pro Polonia*, Poznań 2021 [dalej: RIS].

³ Jak dotąd ukazały się następujące artykuły, w których autorzy odwołują się do interpretacji założeń nowej *Drogi formacji prezbiterów w Polsce*: R. Selejdak, *Formacja kandydatów do kapłaństwa w świetle nowego „Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis”*, „Collectanea Theologica” 87 (2017), s. 97–133; G. Puchalski, *Etapy formacji początkowej według nowego „Ratio institutionis sacerdotalis pro Polonia” w kontekście formacji w wyższych seminariach duchownych w Polsce*, „Studia Elbląskie” 19 (2018), s. 417–429; P. Fiałek, *Zdatność do święceń i przygotowanie do kapłaństwa według Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku i „Ratio institutionis sacerdotalis” z 2016 roku*, „Kościół i Prawo” 21 (2019), s. 87–103; J. Kurosz, T. Wielebski, *Formacja pastoralnoteologiczna*

ma odgrywać słowo Boże, przy czym rozumie się je szeroko, tj. jako studium Pisma Świętego, pogłębioną modlitwę tekstem biblijnym oraz wcielanie w życie tak w życiu kandydata do święceń przygotowującego się w wyższym seminarium duchownym do posługi, jak i wyświęconego już prezbitera. W związku z tym analizie oraz interpretacji poddaje się te miejsca RIS, które odnoszą się do wspomnianego zagadnienia.

Już pobieżna lektura dokumentu pozwala wysnuć wniosek, że autorzy stosunkowo często odnoszą się do tematu słowa Bożego⁴. Wielkie znaczenie rozumianego szeroko słowa Bożego dostrzega się bowiem na każdym etapie życia duchowego zarówno rozeznającego i przygotowującego się do posługi, jak i wyświęconego już prezbitera. Istotne jest więc uwzględnienie obecności słowa Bożego w towarzystwie młodym ludziom, którzy wykazują predyspozycje do służby kapłańskiej oraz wyrażają chęci do wstąpienia do stanu prezbiteratu, następnie w formacji seminaryjnej, której celem jest ukształtowanie młodego mężczyzny, tak by mógł on podjąć obowiązki wynikające z przyjętych święceń, na koniec także w formacji stałej prezbiterów. Te trzy okresy życia wpisują się bowiem według prawodawcy w drogę formacji prezbiterów⁵. Niniejsze opracowanie odnosi się do ukazania roli słowa Bożego w formacji seminaryjnej.

Struktura artykułu przedstawia się następująco: początkowo omawia się przyczyny społeczne, których właściwa interpretacja mogła się stać przyczynkiem do przygotowania nowego dokumentu dotyczącego formacji prezbiterów w Polsce, dalej zostanie przedstawione się właściwe rozumienie roli słowa Bożego najpierw w formacji duchowej, a następnie w formacji intelektualnej mężczyzn przygotowujących się do przyjęcia sakramentu święceń, wreszcie zostanie ukazana konieczność odwoływania się do słowa Bożego w przepowiadaniu prezbiterów.

Przyczyny powstania nowej Drogi formacji prezbiterów w Polsce

Prawodawca zaznacza, że powodem reorganizacji formacji seminaryjnej stało się powszechne na świecie zjawisko kryzysu relacji międzyludzkich obserwowane już w pierwszej i podstawowej jednostce wychowawczej, jaką jest rodzina. Niedojrzałe

---

kleryków w świetle „Ratio institutionis sacerdotalis pro Polonia” z 2021 roku, „Teologia i Człowiek” 56 (2021), s. 95–112.

⁴ Na 646 punktów, na które składa się RIS, w ponad 50 można znaleźć odniesienie do słowa Bożego (w tym dwukrotnie jest mowa o *lectio divina*).

⁵ Należy zauważyć, że samo odwoływanie się do roli słowa Bożego w formacji kapłańskiej nie ukazuje istoty tejże formacji. Mówiąc o biblijnym modelu przygotowania seminarzystów do posługi prezbitera, należy podkreślić także czynności liturgiczne (sakramenty Kościoła) oraz jego Tradycję (bogactwo nauczania). Odwoływanie się jedynie do słowa Bożego z pominięciem katolickiej liturgii oraz Tradycji może bowiem doprowadzić do zubożenia formacji i stać się kształtowaniem nie prezbiterów, a liderów katolickich czy też „pastorów” niedoceniających liturgii, a przy tym spływających nauczanie. J. Chmiel, *Biblijny model formacji do kapłaństwa w adhortacji apostołskiej Jana Pawła II „Pastores dabo vobis”*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 45 (1993), s. 27–28.

relacje rodzinne czy społeczne zdają się stanowić źródło zachwiania autentycznej relacji człowieka z Bogiem. Winą za ten fakt należy obarczyć człowieka, który polegając jedynie na własnej pysze, odstępuje od przekazu ewangelicznego, tracąc w ten sposób możliwość duchowego rozeznania rzeczywistości, która go otacza i w której funkcjonuje⁶. „To, czego zwykle nie słyszy współczesny człowiek, to słowo Boże i prawda o nim samym, co prowadzi do zredukowanego przeżywania człowieczeństwa oraz do zniekształcania obrazu Boga” (RIS, nr 13). W aspekcie społecznym kryzys relacji międzyludzkich przejawia się kryzysem szeroko rozumianych wartości. Na problem ten zwracał uwagę już papież Jan Paweł II, stwierdzając, że „we współczesnym społeczeństwie wychowanie do wartości jest bez wątpienia najpoważniejszym wyzwaniem dla całej społeczności edukacyjnej”⁷.

Formacja kandydatów do kapłaństwa i samych kapłanów odnosi się do istoty życia prezbitera, którą powinna być autentyczna relacja z Jezusem. Stan tej relacji wskazuje także na indywidualny rozwój osoby powołanej⁸. Stwierdzenie to należy uznać za podstawę do tworzenia nowych programów formacyjnych przyszłych prezbiterów⁹. Aby relacja ta mogła się właściwie rozwijać, konieczne są narzędzia, czyli środki, dzięki którym seminarzysta będzie mógł postępować w swoim rozwoju duchowym. Stąd w *Drodze formacji prezbiterów* przedstawia się trzy wielkie wartości i nakazy, którymi przede wszystkim powinien cechować się program formacyjny kandydatów do prezbiteratu. Są to: nieustanne poszukiwanie oraz odnajdowanie Boga poprzez słuchanie i rozważanie słowa Bożego, żywy udział w świętych tajemnicach Kościoła, a także oddana służba miłości wobec najbardziej potrzebujących (RIS, nr 63)¹⁰.

⁶ G. Puchalski, *Etapy formacji...*, art. cyt. s. 420–421.

⁷ Jan Paweł II, *Wychowanie do wartości moralnych. Audiencja dla uczestników XIV Światowego Kongresu Szkół Katolickich, 5 III 1994 r.*, w: *Wychowanie w nauczaniu Jana Pawła II (1978–1999)*, red. S. Urbański, Warszawa 2000, s. 361–362. Więcej na temat pedagogiki wartości: zob. M. Nowak, *Podstawy pedagogiki otwartej. Ujęcie dynamiczne w inspiracji chrześcijańskiej*, Lublin 1999, s. 361–435.

⁸ K. Wons, *Towarzystwo alumnowi w przełomowych momentach formacji. Rola kierownika duchowego*, „*Studia Salvatoriana Polonica*” 7 (2013), s. 91. W tradycji chrześcijańskiej mówi się raczej o życiu duchowym jako o „drodze”. Klasyczny przykład rozwoju duchowego prezentuje Wiesława Przybyło SAC. Autorka wyróżnia: (1) drogę oczyszczenia (czy też przebudzenia bądź pierwszego nawrócenia); (2) drogę oświecenia (polegającą docelowo na całkowitym wyrzeczeniu się siebie i rzeczy materialnych); (3) drogę zjednoczenia (cel formacji: doświadczenie Boga oraz całkowite zaufanie woli Bożej). W. Przybyło, *Formacja osoby powołanej jako istotny proces rozwoju psychiczno-duchowego człowieka*, „*Perspectiva*” 1 (2008), s. 169–174.

⁹ Na każdym etapie formacyjnym człowieka należy uwzględnić formy katechezy oraz ewangelizacji, dzięki którym zostaje zachowana istota formacji chrześcijańskiej. Por. D. Kiełb, *Pojęcie formacji chrześcijańskiej*, w: *Wybrane aspekty formacji chrześcijańskiej*, red. D. Kiełb, M. Powęska, Rzeszów 2022, s. 22.

¹⁰ Na owe wartości zwrócono uwagę już we wcześniejszym nauczaniu Kościoła. Zob. Jan Paweł II, *Posynodalna adhortacja apostołska „Pastores dabo vobis”*, Wrocław 1992, nr 46.

Słowo Boże w formacji duchowej seminarzysty

Początek formacji duchowieństwa rozpoczyna się już na etapie formacji w duszpasterstwie młodzieży, toteż niezwykle istotne jest rozropne towarzyszenie młodym ludziom w ich rozwoju i podejmowaniu decyzji życiowych, co wpisuje się także mocno w wychowanie chrześcijańskie¹¹. Dla młodych ludzi rozeznających powołanie do służby Bogu w Kościele uczenie się słuchania sercem słowa Bożego powinno stać się podstawą modlitwy osobistej (RIS, nr 128, 155)¹². Duszpasterz ma więc formować swoich podopiecznych w ten sposób, aby sami nauczyli się konfrontować swoje życie ze słowem Bożym. Do tego potrzebne jest jednak osobiste przekonanie duchownego o słuszności tego rodzaju modlitwy oraz jej indywidualne praktykowanie. Taka postawa osobistego słuchania słowa Bożego może być jednak efektem tylko właściwie prowadzonej formacji seminaryjnej duszpasterza.

Prawodawca w *Drodze formacji prezbiterów* wyraźnie zaznacza, że podczas formacji seminaryjnej i dalszej formacji permanentnej konieczne jest przyjęcie „nadrzędnej roli Boga i Jego Słowa”. A zatem całe życie powołanego, jego formacja oraz posługa powinny opierać się na treściach zawartych w Piśmie Świętym. Konieczna jest medytacja tych treści oraz rzetelnie konfrontowanie ich z własnym życiem. Dąży się do tego, by od wieków znana metoda życia Biblią i jej czytania, *lectio divina*, stała się kulturą życia oraz formacji (RIS, nr 88)¹³. W podobnym duchu wypowiedział się wcześniej papież Benedykt XVI w swojej adhortacji apostolskiej *Verbum Domini*: „Biskupi, prezbiterzy i diakoni nie mogą absolutnie myśleć o przeżywaniu swojego powołania i misji bez zdecydowanego i wciąż odnawianego wysiłku uświęcania się, którego jednym z filarów jest kontakt z Biblią”¹⁴. Droga życia

¹¹ Podstawę towarzyszenia w rozeznawaniu powołania zawsze powinien stanowić dialog między wychowawcą a wychowankiem, co ostatecznie prowadzi do nawiązania dojrzałej relacji. W Ewangeliach przykładem dojrzewania do relacji z Jezusem staje się osoba Apostoła Piotra, który szczególnie w relacji św. Marka przechodzi proces przemiany dzięki właściwemu prowadzeniu przez Jezusa. Zob. więcej: M. Powęska, *Jezus jako Wychowawca dla Szymona Piotra. Ewangelia Markowa a pedagogika dialogu*, w: *Wybrane aspekty...*, dz. cyt., s. 29–45.

¹² Duszpasterstwo powołaniowe wyraża się w następującym procesie: sianie, towarzyszenie, wychowywanie, formowanie i rozpoznawanie. Zob. Kongregacja ds. Edukacji Katolickiej, Kościołów Wschodnich, Instytutów Życia Konsekwowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, *Nowe powołania dla nowej Europy (In verbo tuo...)*. Dokument końcowy Kongresu poświęconego powołaniom do Kapłaństwa i Życia Konsekwowanego w Europie, Rzym, 5–10 maja 1997 r., nr 32–37. Słowo Boże jako gleba dla wzrostu powołania powinno towarzyszyć także formacji służby liturgicznej ołtarza (RIS 143).

¹³ W celu zrozumienia roli *lectio divina* w życiu współczesnego człowieka warto odnieść się do wywiadu, jaki na łamach czasopisma „Pastores” przeprowadziła z Krzysztofem Wonssem SDS Anna Foltńska. Zob. „Pastores” 24 (2004), s. 91–104.

¹⁴ Benedykt XVI, *Posynodalna adhortacja apostolska „Verbum Domini” do biskupów i duchowieństwa, do osób konsekrowanych i wiernych świeckich o Słowie Bożym i misji Kościoła*, Kraków 2010, nr 78.

słowem Bożym prowadzi następnie do przyjmowania sakramentów sprawowanych w Kościele, dzięki którym otrzymuje się „skarby życia Bożego” (RIS, nr 89), a także staje się fundamentem modlitwy alumna oraz prezbitera, będącej „ośrodkiem postępu duchowego” (RIS, nr 91). Codzienna medytacja słowa Bożego jako stały element dnia podczas formacji ma stanowić dla seminarzysty czas odpowiedzi na pytanie, jakim prezbiterem chce zostać w przyszłości. Czas spotkania z tekstem świętym to także świadomy moment dialogu między alumnem a Bogiem, w którym seminarzysta odpowiada Bogu na Jego słowo. Taka relacja ma charakter fundamentalny we właściwym rozeznawaniu powołania, a także w kształtowaniu przyszłej duchowości kapłańskiej¹⁵. Zdaniem Krzysztofa Wonsa SDS pierwszym i najważniejszym podręcznikiem pedagogiki powołaniowej powinny stać się cztery Ewangelie, które należy uznać za cztery etapy dojrzewania chrześcijańskiego¹⁶.

W nowej *Drodze formacji prezbiterów* wymienia się cztery etapy formacyjne przyszłych prezbiterów. Pierwszym i *de facto* przedseminaryjnym okresem jest tzw. etap propedeutyczny¹⁷. Kolejne trzy okresy formacji seminaryjnej to: „etap stawania się uczniem Jezusa”, dalej „etap upodabniania się do Chrystusa” i wreszcie „etap syntezy powołaniowej”, tzw. etap pastoralny. Należy zauważyć, że jako zwyczajne środki formacji na wszystkich czterech etapach wymienia się kolejno: słowo Boże, sakramenty, modlitwę, wspólnotę eklezjalną, towarzyszenie indywidualne oraz służbę wspólnocie Kościoła (RIS, nr 6).

Słowo Boże stanowi podstawę kształtowania indywidualnej relacji z Bogiem kandydata do seminarium przeżywającego etap propedeutyczny (RIS, nr 264). Tak więc już u progu formacji należy zaproponować kandydatom pogłębioną lekturę Pisma Świętego jako słowa Bożego, które powinno przenikać egzystencję czytającego. Należy tak prowadzić uczestników tego etapu, aby w duchowej lekturze Biblii nauczyli się konfrontować wszystkie aspekty własnego życia z tekstem świętym. Trzeba więc stopniowo zapoznawać uczestników etapu propedeutycznego z dostępnymi narzędziami i sposobami duchowego czytania słowa Bożego (RIS, nr 610)¹⁸.

¹⁵ L. Sadowski, *Duchowa formacja kapłana katolickiego według „Pastores dabo vobis”*, „Studia Diecezji Radomskiej” 7 (2005), s. 338–339.

¹⁶ K. Wons, *Towarzyszenie alumnowi...*, art. cyt., s. 91–92.

¹⁷ Wprowadzenie „kursu wstępnego trwającego przez odpowiedni okres czasu” proponowali już ojcowie Soboru Watykańskiego II wraz z papieżem Pawłem VI. Zob. *Dekret o formacji kapłańskiej „Optatam totius”*, Kraków 1966, nr 14. W Polsce etap ten został uwzględniony w *Ratio institutionis sacerdotalis pro Polonia* i *Ratio studiorum* z 1999 r., w *Pastores dabo vobis* nr 62 oraz w dokumencie z 350. zebrania Konferencji Episkopatu Polski z 26 listopada 2009 r. (*Okres propedeutyczny w diecezjalnych wyższych seminarjach duchownych w Polsce*, „Akta Konferencji Episkopatu Polski” 16 (2009), s. 47–48). Zob. więcej: P. Wierzbicki, *Znaczenie okresu propedeutycznego w formacji kandydatów do kapłaństwa*, „Kościół i Prawo” 17 (2015), s. 101–117.

¹⁸ Przydatne w tym okresie mogą być następujące pozycje, które warto polecić i przepracować z uczestnikami kursu propedeutycznego: I. Gargano, *Lectio divina. Wprowadzenie. Wskazania metodologiczne z wyjaśnieniem niektórych fragmentów zaczerpniętych*

W drugim okresie formacyjnym, czyli na „etapie stawania się uczniem Chrystusa”, słowo Boże także uznaje się za fundamentalny i pierwszorzędny środek szukania i odnajdowania Jezusa (RIS, nr 283). Wskazane jest tu praktykowanie *lectio divina*, metody, której podstaw seminarzysta uczy się w trakcie etapu propedeutycznego. Ma ono pomóc w modlitwie (szczególnie adoracyjnej), w przeżywaniu liturgii oraz kształtowaniu relacji braterskich między alumnami (RIS, nr 285). Dla trzeciego etapu formacyjnego, czyli „upodabniania się do Chrystusa”, w którym seminarzysta jest zaproszony do szczególnego towarzyszenia Jezusowi, codzienne rozważanie słowa Bożego w kontekście życiowych wydarzeń staje się wejściem w doświadczenie dwunastu Apostołów. Nawracając się, kandydat do prezbiteratu przez swoją indywidualną relację z Jezusem oraz pełną wiary kontemplację Jego osoby staje się Jego wyraźnym świadkiem, biorąc także udział w misji głoszenia Ewangelii (RIS, nr 304–305). Etap ten łączy się ściśle z udzieleniem posługi lektora i akolity. Lektorat to publiczne proklamowanie słowa Bożego oraz służenie mu. Seminarzysta jest więc zaproszony, aby dał się „przemienić Słowu Bożemu, które ma być przedmiotem jego modlitwy i studium” (RIS, nr 317). Oczekuje się, że na ostatnim etapie na drodze do kapłaństwa, którą jest pastoralna synteza drogi ucznia-misjonarza, relacja kandydata do słowa Bożego osiągnie taką dojrzałość, aby w jego kontekście odczytywał on swoje życie, rozumnie za tym słowem podążając, przy uwzględnieniu łaski powołania, które jest dla seminarzysty niepowtarzalnym darem (RIS, nr 353). Częste przebywanie z Bogiem *mówiącym* w słowie oraz Bogiem *obecny* w sakramencie Eucharystii, który w ten sposób przenika rodzące się w prezbiterze myśli i uczucia, prowadzi do wypracowania w powołanym nowej mentalności, w której z każdym dniem będzie on rozwijał swoją relację z Jezusem¹⁹. Życie słowem Bożym oraz adorację eucharystyczną należy uznać za zasadnicze i stałe elementy, dzięki którym kapłani zachowają świeżość ewangelizacji, mądrość w prowadzeniu duchowym, własną wrażliwość oraz gotowość do współpracy z Duchem Świętym (RIS, nr 125). Wszystkie etapy dojrzewania do kapłaństwa powinny zakończyć się weryfikacjami oraz skrutyniami prowadzonymi przez formatorów. Uporządkowane rozeznawanie oraz wzajemne słuchanie siebie i przyjmowanie słowa Bożego są podstawowymi środkami w celu rzetelnego i obiektywnego podsumowania danego etapu (RIS, nr 335).

---

z Ewangelii św. Mateusza, Kraków 2001, s. 9–90; K. Wons, *Jak żyć Słowem Bożym na co dzień?*, Kraków 2010; K. Wons, *Uwierzyć Jezusowi. Rekolekcje ze św. Markiem opatrzone wprowadzeniem do dynamiki „lectio divina”*, Kraków 2012, s. 13–57. Warto także obejrzeć rozmowę, jaką K. Wons SDS przeprowadził z I. Gargano OSBCam: *Historia miłości do Słowa. Lekcja czytania Biblii*, Kraków 2013 [DVD]. Jako dodatkowe lektury w tym czasie, które pomogą kandydatowi przybliżyć sobie środowisko biblijne, można zaproponować: R. Brandstaetter, *Krąg biblijny*, Kraków 2015; R. Brandstaetter, *Jezus z Nazaretu. Księgi I–IV*, t. 1–2, Kraków 2015.

¹⁹ C. Parzyszek, *Obraz kapłana w świetle adhortacji „Verbum Domini”*, „Homo Dei” 3 (2011), s. 52.

W formacji duchowej alumna pierwszorzędne miejsce winna zająć więc lektura słowa Bożego, której towarzyszy rozmyślanie oraz pogłębiona modlitwa. Wypracowanie w sobie potrzeby i pragnienia spotykania się ze słowem Boga tak w formacji seminaryjnej, jak i w życiu kapłańskim zauważyli także ojcowie soborowi w konstytucji dogmatycznej *Dei verbum*: „Konieczną przeto jest rzeczą, by wszyscy duchowni, zwłaszcza kapłani Chrystusowi, i inni, którzy, jak diakoni i katechiści, zajmują się prawowicie posługą Słowa, dzięki wytrwałej lekturze i starannemu studium przyłgnęli do Pisma Świętego, aby żaden z nich nie stał się *próżnym głośicielem Słowa Bożego na zewnątrz, nie będąc wewnątrz jego słuchaczem*” (DV, nr 25). Należy jednak zwrócić uwagę na sposób, w jaki seminarzysta u początku formacji czyta słowo Boże. Samej lektury Biblii nie można uznać za praktykowanie *lectio divina*. Aby mogła się dokonać wewnętrzna przemiana czytającego, niezwykle istotne jest pełne otwarcie się na słowo oraz dyspozycyjność. Słowo Boże jest względem człowieka wyjątkowo wymagające. Konieczna jest więc głęboka modlitewna relacja z samym słowem, właściwe jego rozumienie oraz duchowe przeżywanie. Wszystko to powinno być poprzedzone autentycznym przyzywaniem Ducha Świętego, który wszak natchnął autorów biblijnych do spisania Pisma²⁰. Włoski kanosjanin Amedeo Cencini przestrzega, aby *lectio divina* nie stało się jedynie codzienną pobożną praktyką w życiu seminarzysty bez dostrzeżenia piękna tej modlitwy, będącej przecież spotkaniem z Bogiem, gdy słowo czyta życie powołanego²¹. Praktykę *lectio divina* należy także uznać za element swoistego stylu życia nie tylko kandydatów do kapłaństwa, ale przede wszystkim prezbiterów, co trzeba uwzględnić w *formatio premanens* (RIS, nr 360, 385).

Słowo Boże w formacji intelektualnej

W samej zaś kwestii dotyczącej formacji intelektualnej kandydatów do kapłaństwa studium Pisma Świętego oraz tego, co z nim związane, należy uznać za podstawowe i fundamentalne (RIS, nr 412). „Nie ma niczego poza perspektywą Słowa Bożego, niczego *autonomicznego*”, przy czym samego słowa Bożego nie można postrzegać jedynie jako środka do oznajmiania i przekazywania doktryny. Jest ono „wydarzeniem, faktem, darem, propozycją, powołaniem” (RIS,

²⁰ R. Selejdak, *Stawać się i być kapłanem Chrystusa*, Częstochowa 2013, s. 99. Życiu w dynamice słowa Bożego i w jego kontekście winna towarzyszyć obecność formatorów, których zadaniem jest właściwe ukierunkowywanie seminarzysty i prowadzenie go w jego konfrontacji ze słowem Bożym (RIS, nr 269). Na właściwe przygotowanie formatorów zwracają uwagę choćby następujące opracowania: K. Dyrek, *Formacja ludzka do kapłaństwa*, Kraków 1999, s. 163–216; K. Dyrek, *Formacja formatorów*, w: *Kształtowanie tożsamości kapłańskiej w formacji seminaryjnej*, red. P. Kot, Legnica 2020, s. 91–113.

²¹ A. Cencini proponuje tu zmianę podmiotu czytającego. Wydaje się, że to człowiek czyta słowo Boże, poznając w ten sposób Boga, tymczasem jest odwrotnie. To słowo czyta życie człowieka. A. Cencini, *Słowo Boże i formacja*, *Zeszyty Formacji Duchowej* 31, Kraków 2006, s. 11–12.

nr 478)²². Trzeba się jednak wystrzegać biblicyzmu, który traktuje Pismo Święte jako jedyną wykładnię objawienia Bożego z pominięciem Urzędu Nauczycielskiego Kościoła, który posiada mandat do interpretacji ciągle żywej Tradycji²³. W związku z tym, że słowo stało się „zbawczym darem” Boga, dzięki któremu żyje Kościół wraz z jego Tradycją (RIS, nr 468), winno ono być postrzegane jako „światło”, w którego blasku właściwe byłoby odczytywanie ciągle pojawiających się nowych problemów teologicznych (RIS, nr 471), co wcześniej dostrzegł już Benedykt XVI, zalecając, aby „studium Pisma Świętego, czytane w komunii Kościoła powszechnego, naprawdę stało się niejako duszą studium teologicznego” (DV, nr 47).

Studium Pisma Świętego i przedmiotów biblijnych podczas formacji w wyższym seminarium duchownym powinno doprowadzić alumna do „postawy słuchania Słowa Bożego” w aspekcie indywidualnym oraz wspólnotowym. Ponadto ma ono „stanowić swoistą obiektywizującą przeciwwagę dla tendencji przeakcentowujących znaczenie osobistej intuicji w odczytywaniu Słowa Bożego” (RIS, nr 486)²⁴. Pismo Święte powinno być odczytywane w tym samym duchu, w jakim je spisano. Stanowi ono bowiem jedną całość, było przekazywane poprzez Tradycję, którą także należy uwzględnić przy interpretacji, przy czym konieczne jest uwzględnienie analogii wiary (DV, nr 12). W związku z tym, że prezbiterzy na mocy autorytetu sakramentu święceń powołani są do wyjaśniania wiernym słowa Bożego, konieczne jest ich właściwe przygotowanie w tym zakresie, które dokonuje się podczas formacji seminaryjnej. Papież Franciszek w swoim liście apostołskim *Scripturae Sacrae affectus* w 1600. rocznicę śmierci św. Hieronima, odnosząc się do kompetencji studiujących zagadnienia biblijne oraz interpretujących słowo, zaznacza, że w interpretacji Pisma Świętego konieczne są kwalifikacje egzegetyczne. Papież zaleca więc, aby „zapewnić studentom kompetentne umiejętności interpretacji, zarówno w egzegezie tekstów, jak i w syntezy teologii biblijnej”²⁵. Celem zatem uniwersyteckich zajęć

²² Niestety mimo podkreślania istoty i wagi Pisma Świętego tak w życiu duchowym, jak i intelektualnym seminarzysty, liczba godzin dydaktycznych w nowej *Drodze formacji prezbiterów* została zmniejszona.

²³ J. Chmiel, *Biblijny model...*, art. cyt., s. 30.

²⁴ Wydaje się, że stwierdzenie to stanowi istotę studiów biblijnych na etapie seminaryjnym. Nie brak w dzisiejszym nauczaniu, zarówno na ambonie w czasie liturgii, jak i podczas konferencji (zwłaszcza dostępnych w Internecie) nauk, w których interpretowanie słowa Bożego nie ma podstaw w oficjalnym tekście biblijnym. Powodem takiego przepowiadania może być brak znajomości kontekstów literackich oraz odwołujących się do czasu i środowiska spisania interpretowanego fragmentu Biblii, a także chęć odkrycia w Biblii czegoś nowego, dzięki czemu kaznodzieja czy też głosiciel stanie się znany i popularny. Takie przepowiadanie wraz z brakiem rzetelnej wiedzy biblijnej należy uznać za szkodliwe oraz powodujące wiele zamieszania i niepokoju w życiu odbiorcy.

²⁵ Franciszek, *List apostołski „Scripturae Sacrae affectus” w XVI stulecie śmierci św. Hieronima*, Watykan 2020, nr 35–36, https://www.vatican.va/content/francesco/pl/apost_let-

biblijnych (a przecież są nimi studia seminaryjne) jest właściwe rozumienie słowa Bożego będącego wszelką podwaliną uprawiania teologii²⁶.

Błędem byłoby poprzestanie na racjonalnym jedynie podejściu do studiowania, z pominięciem jego duchowego wymiaru, gdyż słowo Boże ma być „obecne, przeżywane oraz wyjaśniane” (RIS, nr 467). Całe przyjmowanie wiedzy podczas studiów seminaryjnych powinno być więc ukierunkowane na refleksję teologiczną, której celem jest ostateczne przyłgnięcie do Jezusa. Seminarzyści w okresie studiów muszą zatem wypracować w sobie z jednej strony nawyk naukowej precyzji i dociekania, z drugiej zaś umiejętność wykorzystania zdobytej wiedzy w rozwoju swojej relacji z Jezusem i z Jego Kościołem²⁷.

Studiowanie teologii w tym celu, aby jej później samemu nauczać, jest równoznaczne z poddaniem się słowu Bożemu, co łączy się z doświadczeniem tajemnicy Boga i przyjęciu jej w zgodzie z wiarą i miłością. Taka też postawa powinna przyświecać każdemu prowadzącemu zajęcia w wyższym seminarium duchownym (RIS, nr 481). Warto w tym miejscu przywołać pouczenia dotyczące roli wykładowców podmiotów teologicznych zawarte we *Wskazaniach dotyczących przygotowania wychowawców w seminariach*: „nauczający powinien ukazywać całym sobą, że wiedza teologiczna stała się dla niego wartością głęboko przyswojoną, duchowym dziedzictwem, które oświeca i przemienia jego życie. W tym sensie nauczanie winno przybrać postać wykładu prowadzonego przez człowieka wiary i modlitwy, który nie tylko rozumie tajemnicę, ale również głęboko ją przeżywa. Jednym z podstawowych przymiotów profesora w seminarium, poza kompetencją naukową i dydaktyczną, jest postawa świadka przekonanego o prawdziwości wiary²⁸. Teologiem jednak (w pewnym sensie) staje się każdy wierzący, który korzystając z własnej inteligencji, poświęca się studiowaniu, rozważaniu, a także podziwianiu słowa Bożego oraz prowadzi swoje życie zgodnie z treścią przekazu biblijnego. Sama teologia staje się więc „rozumieniem Słowa Bożego w Kościele i zapałem w stosunku do niego” (RIS, nr 480).

---

ters/documents/papa-francesco-lettera-ap_20200930_scripturae-sacrae-affectus.html [dostęp: 3 XI 2022 r.].

²⁶ Także studia filozoficzne powinny zapewnić seminarzyście właściwe środowisko życia człowieka, które będzie otwarte na przyjęcie i głoszenie słowa Bożego (RIS, nr 469).

²⁷ J. Miąso, *Wychowanie do kapłaństwa w świetle posynodalnej adhortacji Ojca Świętego Jana Pawła II „Pastores dabo vobis”*, „Resovia Sacra” 5 (1998), s. 229; R. Selejdak, *Stawać się...*, dz. cyt., s. 145–149.

²⁸ Kongregacja ds. Wychowania Katolickiego dla Seminarium i Instytutów Wychowawczych, *Wskazania dotyczące przygotowania wychowawców w seminariach*, Warszawa 1996, nr 46. Więcej na ten temat: zob. R. Selejdak, *Stawać się...*, dz. cyt., s. 191–198; J. Adamczyk, *Urząd wykładowcy wyższego seminarium duchownego*, „Łódzkie Studia Teologiczne” 28 (2019), s. 19–36.

Słowo Boże w przepowiadaniu prezbitera

Prezbiter-teolog to także ten, którego zadaniem jest przekazywanie słowa dalej. Jego powołaniem i obowiązkiem jest głoszenie słowa Bożego, tak by było ono zrozumiałe przez odbiorców, z uwzględnieniem ich wrażliwości i kultury w aspekcie językowym, stąd głoszenie Ewangelii powinno zawsze uwzględniać „inkulturację” (RIS, nr 483). Proklamowanie Bożego słowa jest zadaniem wykonywanym na wielu poziomach. Równie ważne jest głoszenie słowa podczas liturgii (homilie i kazania)²⁹, jak w czasie szeroko rozumianej katechezy, podczas której dokonuje się wprowadzenie w życie wiarą, synteza wyznawanej wiary oraz ukazywanie roli życia we wspólnocie Kościoła, także lokalnego (diecezja, parafia)³⁰.

Metody głoszenia seminarzysta poznaje na akademickich zajęciach z homiletyki. Zajęcia z homiletyki fundamentalnej mają ukazywać zadanie słowa Bożego w wypełnianiu się historii zbawienia. Ważne jest więc, aby seminarzysta przygotowujący się do głoszenia słowa Bożego zapoznał się wcześniej z jego teologią, uwzględniając zbawczą moc tego słowa oraz związek między nim a sakramentem (RIS, nr 578). Tematy dotyczące głoszenia kerygmatu na podstawie treści zaczerpniętych z Biblii wraz z odzwierciedleniem tego przepowiadania w życiu kaznodziei poonny stać się także przedmiotem studiów w ramach homiletyki materialnej, formalnej oraz szczegółowej (RIS, nr 580, 582, 632).

Prezbiter podejmujący posługę względem powierzonej mu przez biskupa społeczności jest zobowiązany w pierwszej kolejności do przepowiadania Ewangelii. Wcześniej jednak sam zobowiązany jest do przyjmowania „sercem” słowa Bożego (RIS, nr 43), toteż fundamentem formacji w przygotowaniu do kapłaństwa powinno być ciągłe nawracanie się, jednoczenie z Chrystusem poprzez sprawowane sakramenty³¹, ale zawsze wpierw poprzez „słuchanie z wiarą Słowa Bożego” (RIS, nr 47). Owo „słuchanie” staje się podstawą do głoszenia dzieła Jezusa, albowiem bez osobistej relacji ze słowem każde przepowiadanie wydaje się nieautentyczne. Przyjmuje ono wtedy postać faryzeizmu, który prowadzi do aktorstwa zamiast do dawania świadectwa. Prezbiter powinien być całkowicie przekonany do słuszności głoszenia słowa Bożego, które dla niego samego jest codziennym słowem życia.

²⁹ Zdaniem Edwarda Stańka głoszenie słowa Bożego podczas liturgii staje się zarówno „preewangelizacją”, jak i „proewangelizacją”. Preewangelizacja odnosi się do głoszenia wiary i pokuty, natomiast proewangelizacja dotyczy przygotowaniu wierzących do sakramentów. E. Staniek, *Kapłańska codzienność*, „Pastores” 1 (1998), s. 76.

³⁰ W. Kasper, *Shuga radości. Życie i posługa kapłańska*, Kielce 2009, s. 104.

³¹ Sprawowana liturgia, w której uczestniczą seminarzyści i do której celebrowania się przygotowują, zdaniem Stanisława Czerwika posiada także wymiar pedagogiczny. Powinna ona także „chronić alumnów i kapłanów przed dychotomią, rozdzwięciem między wiarą, teologią i życiem z wiary, między teorią i życiem chrześcijańskim, a także między teorią na temat liturgii i treściami przekazywanymi w innych dyscyplinach teologicznych”. S. Czerwik, *Liturgia szkołą formacji kapłańskiej*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 44 (1991), s. 113.

Przepowiadający słowo nie może zapomnieć, że ma się stać rzeczywistym świadkiem Ewangelii³².

Taka postawa prowadzi do dojrzałości przyszłego prezbitera, która przejawia się w życiu duchownego w jego właściwych relacjach z biskupem, prezbiterium i wspólnotą. Środkami niezbędnymi do rozwinięcia takiej postawy jest przede wszystkim życie słowem Bożym, dalej lektura duchowa, rozwój intelektualny, ofiarność oraz nieustanne rozpoznawanie natchnień Bożych (RIS, nr 48).

Podsumowanie

Na podstawie dokonanej analizy nowego dokumentu dotyczącego formacji alumnów w wyższych seminariach duchownych *Droga formacji prezbiterów w Polsce. Ratio institutionis sacerdotalis pro Polonia* można stwierdzić, że prawodawca zaleca, aby formację powołaniową, seminaryjną oraz stałą prezbiterów ponownie oprzeć na tym, co w Kościele od zawsze było zachowywane i pielęgnowane jako najcenniejszy klejnot. Skarbem tym jest rozważane i interpretowane w duchu Tradycji słowo Boże prowadzące do poznania Chrystusa obecnego w Kościele w sprawowanej Eucharystii, do której celebrowania ze czcią i wiarą powołani są prezbiterzy. Nowa *Droga formacji prezbiterów* staje się więc powrotem do źródeł, do początków chrześcijaństwa w podążaniu za Jezusem i wybieraniu drogi wiary, gdyż dzisiejsze czasy, choć ponad dwadzieścia wieków później, do złudzenia przypominają czasy Kościoła pierwotnego. Słowo Boże, z którym alumn powinien nawiązać bliską, wręcz osobową relację, należy uznać za fundament towarzyszący powołanemu na każdym etapie formacji duchowej oraz intelektualnej. Głoszone przez niego po przyjęciu sakramentu święceń ma w zamiśle stać się miejscem spotkania powierzonego jego opiece człowieka z żywym Chrystusem.

Bibliografia

Źródła drukowane

Benedykt XVI, *Posynodalna adhortacja apostolska „Verbum Domini” do biskupów i duchowieństwa, do osób konsekrowanych i wiernych świeckich o Słowie Bożym i misji Kościoła*, Kraków 2010.

Jan Paweł II, *Posynodalna adhortacja apostolska „Pastores dabo vobis”*, Wrocław 1992.

Konferencja Episkopatu Polski, *Droga formacji prezbiterów w Polsce. Ratio institutionis sacerdotalis pro Polonia*, Poznań 2021.

Konferencja Episkopatu Polski, *Ratio institutionis sacerdotalis pro Polonia. Zasady formacji kapłańskiej w Polsce*, Częstochowa 1999.

³² P.P. Ogórek, *W poszukiwaniu istoty stałej formacji kapłańskiej*, „Studia Gdańskie” 23 (2008), s. 307.

Kongregacja ds. Duchowieństwa, *Dar powołania do kapłaństwa. Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis*, Poznań 2017.

Kongregacja ds. Edukacji Katolickiej, Kościołów Wschodnich, Instytutów Życia Konsekwowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, *Nowe powołania dla nowej Europy (In verbo tuo...)*. Dokument końcowy Kongresu poświęconego powołaniom do Kapłaństwa i Życia Konsekwowanego w Europie, Rzym, 5–10 maja 1997 r., Poznań 1998.

Kongregacja ds. Wychowania Katolickiego dla Seminariów i Instytutów Wychowawczych, *Wskazania dotyczące przygotowania wychowawców w seminariach*, Warszawa 1996.

Sobór Watykański II, *Dekret o formacji kapłańskiej „Optatam totius”*, Kraków 1966.

Sobór Watykański II, *Konstytucja dogmatyczna o Objawieniu Bożym „Dei verbum”*, w: *Sobór Watykański II. Konstytucje, dekryty, deklaracje*, Poznań 2002, s. 350–356.

Źródła internetowe

Franciszek, *List apostołski „Scripturae Sacrae affectus” w XVI stulecie śmierci św. Hieronima*, Watykan 2020, https://www.vatican.va/content/francesco/pl/apost_letters/documents/papa-francesco-lettera-ap_20200930_scripturae-sacrae-affectus.html [dostęp: 3 XI 2022 r.].

Opracowania

Adamczyk J., *Urząd wykładowcy wyższego seminarium duchownego*, „Łódzkie Studia Teologiczne” 28 (2019), s. 19–36.

Brandstaetter R., *Jezus z Nazaretu. Księgi I–IV*, t. 1–2, Kraków 2015.

Brandstaetter R., *Krąg biblijny*, Kraków 2015.

Cencini A., *Słowo Boże i formacja*, Zeszyty Formacji Duchowej 31, Kraków 2006.

Chmiel J., *Biblijny model formacji do kapłaństwa w adhortacji apostołskiej Jana Pawła II „Pastores dabo vobis”*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 45 (1993), s. 26–31.

Czerwik S., *Liturgia szkołą formacji kapłańskiej*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 44 (1991), s. 104–117.

Dyrek K., *Formacja formatorów*, w: *Kształtowanie tożsamości kapłańskiej w formacji seminaryjnej*, red. P. Kot, Legnica 2020, s. 91–113.

Dyrek K., *Formacja ludzka do kapłaństwa*, Kraków 1999.

Fiałek P., *Zdatność do święceń i przygotowanie do kapłaństwa według Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku i „Ratio institutionis sacerdotalis” z 2016 roku*, „Kościół i Prawo” 21 (2019), s. 87–103.

Foltańska A., *Wywiad z Krzysztofem Wonssem SDS*, „Pastores” 24 (2004), s. 91–104.

- Gargano I., *Lectio divina. Wprowadzenie. Wskazania metodologiczne z wyjaśnieniem niektórych fragmentów zaczerpniętych z Ewangelii św. Mateusza*, Kraków 2001.
- Jan Paweł II, *Wychowanie do wartości moralnych. Audiencja dla uczestników XIV Światowego Kongresu Szkół Katolickich, 5 III 1994 r.*, w: *Wychowanie w nauczaniu Jana Pawła II (1978–1999)*, red. S. Urbański, Warszawa 2000, s. 361–362.
- Kasper W., *Sluga radości. Życie i posługa kapłańska*, Kielce 2009.
- Kiełb D., *Pojęcie formacji chrześcijańskiej*, w: *Wybrane aspekty formacji chrześcijańskiej*, red. D. Kiełb, M. Powęska, Rzeszów 2022, s. 15–27.
- Kurosz J., Wielebski T., *Formacja pastoralnoteologiczna kleryków w świetle „Ratio institutionis sacerdotalis pro Polonia” z 2021 roku*, „Teologia i Człowiek” 56 (2021), s. 95–112.
- Miąso J., *Wychowanie do kapłaństwa w świetle posynodalnej adhortacji Ojca Świętego Jana Pawła II „Pastores dabo vobis”*, „Resovia Sacra” 5 (1998), s. 223–235.
- Nowak M., *Podstawy pedagogiki otwartej. Ujęcie dynamiczne w inspiracji chrześcijańskiej*, Lublin 1999.
- Ogórek P.P., *W poszukiwaniu istoty stałej formacji kapłańskiej*, „Studia Gdańskie” 23 (2008), s. 295–314.
- Okres propedeutyczny w diecezjalnych wyższych seminariach duchownych w Polsce*, „Akta Konferencji Episkopatu Polski” 16 (2009), s. 47–48.
- Parzyszek C., *Obraz kapłana w świetle adhortacji „Verbum Domini”*, „Homo Dei” 3 (2011), s. 46–55.
- Powęska M., *Jezus jako Wychowawca dla Szymona Piotra. Ewangelia Markowa a pedagogika dialogu*, w: *Wybrane aspekty formacji chrześcijańskiej*, red. D. Kiełb, M. Powęska, Rzeszów 2022, s. 29–45.
- Przybyło W., *Formacja osoby powołanej jako istotny proces rozwoju psychiczno-duchowego człowieka*, „Perspectiva” 1 (2008), s. 158–175.
- Puchalski G., *Etapy formacji początkowej według nowego „Ratio institutionis sacerdotalis pro Polonia” w kontekście formacji w wyższych seminariach duchownych w Polsce*, „Studia Elbląskie” 19 (2018), s. 417–429.
- Sadowski L., *Duchowa formacja kapłana katolickiego według „Pastores dabo vobis”*, „Studia Diecezji Radomskiej” 7 (2005), s. 335–346.
- Selejda R., *Formacja kandydatów do kapłaństwa w świetle nowego „Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis”*, „Collectanea Theologica” 87 (2017), s. 97–133.
- Selejda R., *Stawać się i być kapłanem Chrystusa*, Częstochowa 2013.
- Staniek E., *Kapłańska codzienność*, „Pastores” 1 (1998), s. 73–78.
- Wierzbicki P., *Znaczenie okresu propedeutycznego w formacji kandydatów do kapłaństwa*, „Kościół i Prawo” 17 (2015), s. 101–117.
- Wons K., *Historia miłości do Słowa. Lekcja czytania Biblii. Rozmowa z I. Gargano OSBCam* [DVD], Kraków 2013.

Wons K., *Jak żyć Słowem Bożym na co dzień?*, Kraków 2010.

Wons K., *Towarzystwo alumnów w przełomowych momentach formacji. Rola kierownika duchowego*, „*Studia Salvatoriana Polonica*” 7 (2013), s. 89–105.

Wons K., *Uwierzyć Jezusowi. Rekolekcje ze św. Markiem opatrzone wprowadzeniem do dynamiki „lectio divina”*, Kraków 2012.

Abstrakt

Znaczenie i rola słowa Bożego w przygotowaniu seminarzystów do kapłaństwa na podstawie dokumentu «Droga formacji prezbiterów w Polsce. Ratio institutionis sacerdotalis pro Polonia» z 2021 r.

Niniejszy artykuł dotyczy tematu słowa Bożego (rozumianego w szerokim sensie, tj. jako studium Pisma Świętego, pogłębiona modlitwa tekstem biblijnym oraz wcielenie go w życie) w nowej *Drodze formacji prezbiterów w Polsce. Ratio institutionis sacerdotalis pro Polonia* z 2021 r. Poddano analizie wszystkie punkty dokumentu, w których prawodawca porusza wskazany temat. Celem opracowania było wykazanie, jaką rolę powinno odgrywać słowo Boże w formacji seminaryjnej alumna wyższego seminarium duchownego. Wykazano, że słowo Boże – rozważane w duchu Tradycji Kościoła oraz studiowane – powinno stać się podstawą i fundamentem formacji powołaniowej (przedseminaryjnej), formacji seminaryjnej oraz permanentnej.

Słowa kluczowe: *Droga formacji prezbiterów w Polsce. Ratio institutionis sacerdotalis pro Polonia*, słowo Boże, formacja kapłańska, powołanie kapłańskie

Abstract

The Importance and Role of the Word of God in the Preparation of Seminarists for the Priesthood on the Basis of the Document 'The Way of Formation of Presbyters in Poland. Ratio institutionis sacerdotalis pro Polonia' of 2021

This article deals with the Word of God (in the broad context of the term - study of Scripture, in-depth prayer with the biblical text, and implementation) in relation to the new *Ratio institutionis sacerdotalis pro Polonia* of 2021. All numbers of the document in which the legislator addresses the indicated topic were analyzed. The goal of the study is to demonstrate what role the Word of God should play in the seminary formation of an alumna of a higher seminary. It was shown that the Word of God - pondered in the spirit of the tradition of the Church as well as being studied - should become the basis and foundation of formation, such as vocational (pre-seminary) formation, seminary formation and permanent formation.

Keywords: *Droga formacji prezbiterów w Polsce. Ratio institutionis sacerdotalis pro Polonia*, Word of God, priesthood formation, vocation to the priesthood